

HAMSUN-NYTT

Hamsun-Selskapets informasjonsblad 3/2025

Våren – jovel, dens hastighet og galskap og henrykkelse; men høsten! Den stemte til mørkereddhet og kveldsbønn, man ble synsk og hørte varsler.
(Markens grøde, 1917)

Hamsun-dagen under Sult litteraturfestival i Grimstad

8. august var Hamsun-dagen under Sult litteraturfestival (tidligere IbsenHamsun-dagene). Den årlige tredagers festivalen foregår i Grimstad.

Trekkplaster nummer en: Eirik Vassenden, UiB. Professoren holdt selve «Hamsun-foredraget». Teamet var Hamsun som debattant, og Vassenden trakk opp følgende riss: Hamsun debatterte og ga til kjenne sterke meninger allerede før *Sult*-gjennombruddet i 1890. Så gikk det slag i slag gjennom 60 år med krangel, konfrontasjoner, «trefninger» og angrep på anerkjente verdier. Forfatterens syn på verden beveget seg mellom «det vareste og det hardeste».

Deretter gikk Vassenden over til å ta for seg lesninger av Hamsun (da primært *Markens grøde*) i dagens norske og utenlandske høyreekstremeres mannosfære. Hamsun blir lest der fordi det er kjent at han støttet tysk side fra og med 1. verdenskrig, men også fordi det ifølge Vassenden ER noe i Hamsuns tekster, og særlig i særlig i sakprosaen hans, som kan appellere til tankegodset som omfavnes på ytterste høyre. Professoren sa bl.a. at «Hamsun skriver i en hierarkisk ånd» og at det «farlige» hos Hamsun er beundringen for makt og dominans. Den nevnte mannosfæren anser visstnok seg sjøl som bedre til å forstå Hamsun enn andre lesere.

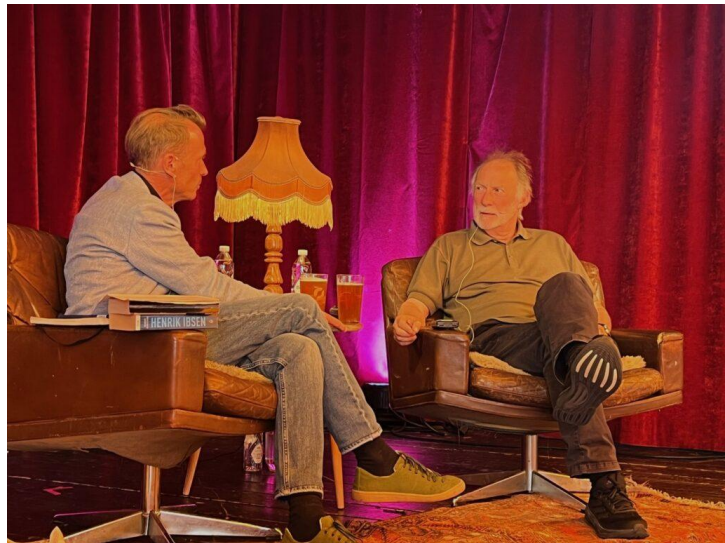
Rett etter foredraget fulgte en litterær Hamsun-vandring ved leder for Grimstad bys museer, Anita Estensen. Foran Apotekergaarden fikk rundt 30 tilhørere en kort innføring i Hamsuns biografi knytta til Grimstad/omegn. Ved Ibsen-museet var emnet forholdet Ibsen-Hamsun. På siste stopp, Knut Hamsun plass foran Storgata 44, fortalte

Eirik Vassenden, litteraturprofessor, holdt Hamsun-foredraget i Grimstad. Foto: Hege Faust

Estensen om hvorfor akkurat dette vakre mursteinsbygget nå er i ferd med å bli et Hamsun-museum. Tidligere har det nemlig huset både Hamsuns sparebank og det rettslokalet han måtte møte opp i under landssvikoppgjøret.

Et siste Hamsun-høydepunkt var en scenesamtale med britiskfødte Robert Ferguson. Han er både Hamsun- og Ibsen-biograf. Tidligere leder for IbsenHamsundagene, Torolf Kroglund, tok opp problemstillinger knytta til kunsten å skrive om forfatteres liv. I *Enigma: The Life of Knut Hamsun* (1987) utforsker Ferguson inngående Hamsuns verker, dikterens komplekse personlighet og kontroversielle politiske preferanser.

Hamsun-(og Ibsen)biograf Robert Ferguson (t.h.) samtaler med Torolf Kroglund på scenen i Apotekergaarden. Foto: Hege Faust.

Utfordrende aspekter ved Hamsun ble håndtert med både alvor og glimt i øyet av de to på scenen. Ferguson avrunda for øvrig med bramfritt å erklære at Knausgård er den nye Hamsun i Norge! Festivalstyret skal ha ros for godt program og vel gjennomført Hamsun-dag.

Filminnspillingen av *Markens grøde* er i gang i Luster

Skuespillerne Herbert Nordrum (fra venstre), regissør Hans Petter Moland og skuespiller Asta August er klare for å spille inn «Markens grøde». Foto: Synne Rødø / Handout / NTB.

I sommer ble det kjent i media at den nye filminnspillingen av Knut Hamsuns roman *Markens grøde* er i gang. Da ble det også klart for alle at regissør Hans Petter Moland har funnet kulissen for gården Sellanraa på en fjellgård innerst i Sognefjorden.

Opptakene starta i juni på den avsidesliggende fjellgården Ormelid i Luster. At denne gården skal danne bakteppet for den nye filmatiseringen skapte reaksjoner i sommer. I en pressemelding skrev regissør Moland at å finne riktig sted har vært helt avgjørende for å kunne fortelle historien fra romanen. Stortingsrepresentant Siv Mossleth (Sp) i Nordland uttalte i Dagsnytt 18 at dette er surrealistisk og historieløst. Hun reagerte på

at gården Sellanraa er flytta så langt sørover. Mossleth trodde det spesielt kan bli vanskelig å skildre konflikter mellom samene og de som nyetablerte seg med gårdsbruk i Salten ved starten av forrige århundre. Stortingsrepresentant Alfred Bjørlo (V) fra Sogn var av en annen oppfatning. Han mente at dette handla om kunstnerisk frihet. «Om regissør Hans Petter Moland mener at han skal lage denne filmen basert på en av Norges største romaner på en fjellgård i Luster, så vet han nok bedre en politikere fra både Venstre og Senterpartiet». Regissøren på sin side har uttalt at han nå ønsker å gi fortellingen et nytt liv gjennom moderne filmatiske virkemidler og en større vektlegging på hovedpersonenes følelsesliv og moralske dilemmaer.

Fjellgården Ormelid i Sogn. Foto: Venelaget Ormeli

I hovedrollene som Isak og Inger får vi skuespillerne Herbert Nordrum og Asta August. Begge har gjennom de seneste åra bemerket seg i skandinavisk film. Birollene i filmen fylles av etablerte skuespillernavn som Anders Baasmo, Bjørn Sundquist, Oddgeir Thune, Sjur Vatne Brean og Gard Eidsvold. Sistnevnte har også skrevet manus sammen med regissør Moland.

Markens grøde blir av mange regna som Hamsuns hovedverk. Romanen skildrer nybyggeren Isak Sellanra som jord, bygger opp sin gård og starter et liv fra bar bakke. Den fikk Nobelprisen i litteratur i 1920 og har blitt oversatt til en rekke språk. Romanen har også gjennom de seneste åra blitt gjenstand for debatt, særlig med tanke på Hamsuns aktive støtte til Nazi-Tyskland under andre verdenskrig og hans fordomsfulle uttalelser om eksempelvis samene. Dette gjør Hamsun-filmatiseringene til en balansegang. Moland peker på at det ikke lages en film om Hamsun, men om det verket som har overlevd ham i både kraft og kompleksitet.

Molands nye film har planlagt premiere høsten 2026. Det blir hans første spillefilm siden *Ut og stjele hester* fra 2019, som ble vist i hovedkonkurransen i Berlin og var Norges Oscar-kandidat samme år. Nå blir vestlandsfjellene rammen om den nye filmen. Siden romanen til Hamsun rommer både eksistensialisme, kjærlighet, tro og overlevelse, håper filmskaperne nå at de kan gi *Markens grøde* nytt liv for en ny generasjon. «Dette er ikke bare en film for de som kjenner Hamsun – det er en film for alle som noen gang har spurt seg hva et liv egentlig er verdt», sier Moland om den nye filmen.

Vi gleder oss veldig til høsten 2026!

Høsten 2025: NRKs leseklubb tar for seg *Markens grøde*

Høstens store leseprosjekt i NRKs leseklubb er nettopp *Markens grøde*. Podcast-serien inviterer ulike gjester, bl.a. den ferske bonden Jon Almås til å diskutere romanen fra ulike vinkler. Vertene i studio, «Christine og Kristoffer», er dyktige og erfarne litteratur-arbeidere, og podcasten er utvilsomt inspirerende, morsom og lærerik.

Heng med på de ukentlige episodene utover høsten, da vel! (Om du velger å vente litt med å følge med, kan du høre tidligere episoder nærmest til evig tid.)

[Lenke: NRK leseklubbens podcast](#)

Om du er glad i lydbøker, ligger [Markens Grøde nå ute for gratis lytting](#) fram til 22. oktober. Vi snakker om en rett og slett glimrende innlesning ved skuespiller (og tromsøværing) Nils Johnson. Redaksjonen av Hamsun-Nytt takker Kristin Johannesen, langvarig medlem av Hamsun-Selskapet, for tipset!

Strømmeforedrag foreløpig på vent

I forrige Hamsun-Nytt lovte vi mer presis informasjon om høstens strømmeforedrag, et samarbeid mellom Hamsunsenteret og Hamsun-Selskapet. Et slikt foredrag kan følges direkte hvorsomhelst fra via en strømmetjeneste mens det tar plass i Æventyrsalen på Hamarøy. Den opprinnelige foredragsholderen har dessverre trukket seg, og det er foreløpig ikke landet en avtale med en ny. Senteret og Selskapet har spennende navn og temaer på blokk. Straks det blir klarhet i sakene vil medlemmene våre bli informert på e-post. Arrangementskalenderen på Hamsun-Selskapet.no og hjemmesidene til Hamsunsenteret annonserer også straks foredraget når hvem, hva og når er klart.

Harr-gave til skuespillerne i låvetater-versjonen av *Markens grøde*

Det var melkelåven på Bygdøy kongsgård som 11. september utgjorde scenegulvet for den foreløpig siste *Markens grøde*-forestillingen til Juni Dahr og Gard Eidsvold der i gården. De dyktige skuespillerne har med ujevne mellomrom over flere dekadere dramatisert dette Hamsun-verket på fabelaktig og gripende vis i ulike rustikke driftsbygninger rundt om i Norge.

Gard Eidsvold og Juni Dahr etter endt *Markens Grøde*-forestilling på Bygdøy: Begeistra og rørt over Karl Erik Harrs gave. De fikk hver sin originale illustrasjon benytta i *Markens Grøde* (1972-utgaven). Foto: May Beate Jensen.

Det var stappfullt med folk på Bygdøy. Karl Erik Harr, medstifter av og æresmedlem i Hamsun-Selskapet, viste sin takknemlighet etter endt oppsetning ved å overrekke Dahr og Eidsvold originaltegninger med motivet «Isak og Geissler». De er fra da Harr illustrerte *Markens grøde* for utgivelse i Den norske Bokklubben i 1972.

Dahr og Eidsvold ble svært rørt, og det ble utveksla varme klemmer og takksigelser! Eidsvold har for øvrig rollen som lensmann Geissler i den kommende *Markens grøde*-filmen (se egen omtale om filmatiseringen tidligere i bladet).

Nå starter byggearbeidet i tårnet på Hamsunsenteret

Hamsunsenteret på Hamarøy vil gradvis bli kledd med stillaser utvendig. 1.300 kvadratmeter fasade, 140 kvadratmeter tak samt vinduer og dører skal nemlig byttes når eieren, Nordland fylkeskommune, igangsetter en total utskifting av senterets fasade.

- Utstillingene fra 2. etasje og oppover vil etter hvert bli stengt, men vi vil så langt det er mulig holde Kafé Sult åpen som vanlig fra onsdag til søndag, sier konstituert direktør på Hamsunsenteret, Alvhild Dvergsdal. -Vi satser på godt samarbeid og god kommunikasjon med publikum og samarbeidspartnere gjennom byggeperioden. Ta kontakt hvis det er spørsmål!

Æventyrsalen, som er bygdas storstue, vil være tilgjengelig slik at teater, kino og møter og konferanser fremdeles vil bli arrangert gjennom byggeperioden.

Besøkende med bil må bruke parkeringsplassen nedenfor hovedveien (handicappede unntatt). Utover det vil området rundt Hamsunsenteret være en byggeplass sikret med gjerder. Arbeidet med renoveringen er planlagt å ta rundt et halvt år.

Hamsun-Selskapet er en av Norges største litterære foreninger.

Ved spørsmål vedr. medlemskap, bøker i Skriftserien el.l., kontakt oss på e-post: polden@hamsun-selskapet.no eller ring/send sms: 95085285. Hjemmeside: hamsun-selskapet.no.

Har du tips til sak som kan passe i Hamsun-Nytt eller på vår hjemmeside, ikke nøl med å ta kontakt med en i Selskapets styre:

Hege Faust, Lillestrøm (leder, hjemmesideansvarlig), tlf. 95085285 (hege.faust@gmail.com)
Truls Nilsen, Senja (nestleder, Hamsun-nytt-redaktør) (truls.nilsen@mtmu.no)
Terje Øien, Hamarøy (styremedlem, representant for Hamarøy kommune) (terjeoeien@gmail.com)

Varaer:

1: Nils M. Knutsen, Tromsø (nils.magne.knutsen@me.com)
2: Knut Michelsen, Ås, 3: Ole-Andreas Sæbø Jensen, Bergen